

ECO-school-sleutel

Naam school: De Parel

Adres van de school: Steenvoordestraat 13, 9070 Heusden

Aantal leerlingen: ongeveer 400

Aantal leerkrachten: 35

A. Beschrijf de context van de MOS-school (ligging, schoolbevolking, aanbod, ...).

Onze katholieke school ligt in het centrum van Heusden.

We hebben op wandelafstand een wijkafdeling waar enkel de eerste en tweede kleuterklas is.

Daar is heel veel ruimte/plaats om te bewegen en veel groen.

Op de hoofdschool is er een kleuter- en lagere school.

De kinderen krijgen een gevarieerd aanbod van activiteiten : middagsport, mogelijkheid tot leesclub, schaaknamiddagen, kinderkoor...

Elke maand komt de MOS-raad samen. Deze bestaat elke maand uit 1 a2 lln / klas.

De school is een dorpschool met vele kinderen uit de buurt. er zijn weinig migranten en anderstaligen op de school.

B. Voor de MOS-scholen die reeds eerder als Eco-school gejureerd werden:

- a. Wat waren de aanbevelingen van de jury?
- b. Hoe maakten jullie werk van deze aanbevelingen?

A. 1. We moeten de lln. nog meer betrekken bij het aanbrenge, uitwerken, evalueren.

2. Er zijn nog kansen tot vergroening van de school.

3. Stel het ' waarom' van duurzaam handelen voorop.

4. Zorg voor een eigen ECO-code ! Wat betekent duurzame school voor ons ?

B. 1. De Iln. nog meer BETREKKEN !

We komen sinds dit schooljaar maandelijks samen ipv 6 X per jaar. Elke bijeenkomst zijn er andere

leerlingen aanwezig. De Iln krijgen op voorhand te weten waarrond we werken, denken, ...

Ook krijgt elke klas de mogelijkheid om ideeën in de klas te verzamelen en worden deze dan op de

MOS-raad besproken.

Enkele voorbeelden :

-De kinderen hebben per klas gewerkt rond de vergroening van de speelplaats. Ze maakten een plattegrond , sommige Ikr gebruikten daarvoor de picto's.

-We maakten samen slogans om op te hangen in de toiletten : leren zorg dragen voor, rekening houden met water, ...

-De Iln. verzamelden tips om veilig naar school te komen in het donker.

-We maakten posters rond energiezuinig werken en deze werden aan de klasdeuren opgehangen.

-Diketruierendag : de Iln werden per klas uitgedaagd om een zo groen mogelijke klas te creëren tegen 15u. de winnende klas kreeg een groene activiteit naar keuze cadeau.

...

2. VERGROENING

We zijn met de vergroening dit schooljaar aan de slag gegaan en willen het volgend schooljaar realiseren. Op de PV van september brainstormden we ' Wat willen we ? Waarom' ...

In november kwamen we met Wouter D.T. , en zestal collega's samen om belangrijke zaken te verzamelen. In februari kregen we een navorming ' 50 tinten groen'.

In de meeste klassen werkten we met picto's en plattegronden en konden de Iln in groep hun ideeën verzamelen. De MOS-juf verzamelde al de leukste, haalbaarste, populairste speeltuigen, ideeën van de Iln. Eind mei zitten we weer samen met de werkgroep om alle ideeën te bekijken.

3. WAAROM ???

We werken niet enkel rond de bestaande acties in de MOS-raad, maar gaan vanuit problemen aan de slag. bvb. ENERGIEVERSPILLING : Wat doen we al ? Waarom ? .....

Ook in de klassen er bij stilstaan, aandacht aan schenken. Bvb thema afval : bekijken van de vuilbakken, hoe minder afval op onze school ? De lln denken zelf na, gaan zelf op zoek naar antwoorden. Ze maakten ook affiches om op te hangen aan de vuilbakken, ...

4. ECO-CODE

We hebben ervoor gekozen om de 10 thema's te visualiseren via woord en beeld.

Tijdens de MOS raad van februari , maart verzamelden we alle activiteiten, zaken die we reeds doen rond de thema's. Tijdens de MOS-raad van april proberen we het visuele vorm te geven en eventueel

al enkele filmpjes te maken op bepaalde plaatsen van onze school. (voor de volgende vlag ☺)

Onze ECO-code zijn 10 kinderen uit de verschillende klassen (KS en LS) die elk een thema vasthebben.

Dit om aan te tonen dat alle kinderen op onze school rond MOS werken.

De wereldbol staat voor het belang hier maar ook elders !

EERSTE SUCCESFACTOR -> DUURZAAMHEIDSSCAN

1. Beschikt de school over een milieuvergunning/omgevingsvergunning en kan ze dit aan de hand van een officieel attest aantonen? Het beschikken over deze milieuvergunning/omgevingsvergunning is een eerste vereiste om Eco-school te worden en de Groene Vlag te kunnen behalen. Neem in geval van twijfel contact op met de gemeente, provincie of het gewest. Meer info vind je ook op: www.omgevingsloket.be

Als school zijn we in regel met de milieuwetgeving.

Onze attesten werden afgeleverd door de gemeente Destelbergen.

2. Om een Eco-school te worden moet de school een volwaardige MOS-werking hebben. Hoe evalueren jullie deze MOS-werking? Gebruik daarvoor de zelfevaluatietool op de MOS-website: <https://www.lne.be/doe-mee-en-word-eco-school>

Welke knelpunten of nieuwe kansen zie je nu zelf na het invullen van deze zelfevaluatietool?

MOS-werking NU

-Lang geleden werd de beginsituatie in kaart gebracht door inventarisatie van de acties en lesonderwerpen in de klas.

- We willen zoveel mogelijk afval vermijden:

De kinderen op onze school gebruiken brooddozen, koekendozen en drinkflessen.

Zo beschikken we sinds dit schooljaar over een nieuwe drankvoorziening voor plat of spuitwater. Fruitsap, chocomelk en fristi zijn afgeschaft.

De kleuterafdeling is gestart met het aanbieden van koeken (...€ / maand) grootverpakkingen.

-Bij verbouwwerken werd er nagedacht over verbeteringen tav. het milieu. Bvb. in de toiletblok zijn de lichten automatisch, we hebben LED-verlichting op onze speelplaats laten hangen, er zijn zonnepanelen gelegd, ...

-Elke personeelsvergadering maakt de directie tijd om MOS-activiteiten te evalueren.

- We willen aan de bestaande acties (STRAP, HELP OP...) blijven deelnemen en hopen op een mentaliteitsverandering bij lkr en lln.

NIEUWE KANSEN :

- Samen met ons team, de leerlingen , de ouders, ... maken we werk van de vergroening van de speelplaats, stap voor stap werken we er SAMEN aan.
- Door de nieuwe invulling van de MOS-raad komen meer leerlingen aan bod, verschillende ideeën, ...
- MOS-info vind je op verschillende plaatsen terug: aan het bord t.h.v. de directie, aan het raam van de directie, facebook, mails, ...
-

TWEEDE SUCCESFACTOR -> SMART-DOELEN & ACTIEPLANNING

1. Wat willen jullie tijdens deze Eco-schoolaanvraag bereiken?

Rond welke thema's willen jullie werken?

Als de werkthema's bepaald zijn, kunnen jullie vertrekken vanuit onderzoeksvragen om de problematiek te leren kennen. Doelen kunnen hieraan worden gekoppeld. Probeer elk doel SMART te formuleren. Is het je eerste aanvraag om Eco-school te worden, aarzel niet om je MOS-begeleider

hierover te contacteren.

SMART staat voor:

- **S**pecifiek (zo concreet mogelijk)
- **M**eetbaar (a.d.h.v. cijfers)
- **A**ceptabel (je moet er zelf achter staan, met een breed draagvlak binnen de school)
- **R**ealistisch (niet te laag, niet te hoog, met voldoende uitdaging)
- **T**ijdsgebonden (als men bepaalt wanneer het doel moet bereikt worden, is het niet meer vrijblijvend)

Voorbeeld van een doelstelling rond ouderparticipatie:

Dit schooljaar willen we dat twee ouders actief deel uit maken van de MOS-werkgroep op school.

Voorbeeld van een doelstelling rond thema duurzame mobiliteit:

Tegen het eind van dit schooljaar willen we dat minstens 70% van de leerlingen en leerkrachten op een milieuvriendelijke manier naar school komen.

Voorbeeld van een doelstelling rond duurzame voeding op school:

We onderzoeken hoe we een wekelijkse 'veggie-dag' kunnen introduceren op school.

Dit schooljaar werken we vooral rond de VERGROENING van de speelplaats.

S = stap voor stap aan de slag, 2 jaren, iedereen erbij betrekken, workshops, navormingen, ...

M = de leerlingen maken een plattegrond van de speelplaats om daarop hun droomspeelplaats te creëren. In de rekenlessen omtrek en oppervlakte staan we hierbij stil. We gebruiken picto's met waarde, meten van wat kan / niet kan, realistisch blijven, ... We bekeken ook groen tov. Grijs, veel bomen? .....

A = we werken dit uit over twee schooljaren, stap voor stap gaan we te werk. We hebben een werkgroep die ideeën verzamelt, voorlegt, ...

R = door met de picto's te werken, in goed voor te bereiden kunnen realistische ideeën verzameld worden. We bekijken ook bestaande groene speelplaatsen. We houden rekening met knelpunten, ...

T = 2-jarenplan, regelmatige bijeenkomsten, ... Dit schooljaar verzamelen we ideeën. volgend schooljaar zien we als het uitwerken, stap voor stap, ...

2. Op welke manier is MOS de groene draad doorheen de twee schooljaren?

Neemt de school MOS mee in alles wat ze organiseert? Maken de leerkrachten en leerlingen de MOS-reflex? Hoe?

Voorbeeld:

Maken jullie de MOS-reflex bij de schoolcatering, bij de organisatie van het schoolfeest, bij activiteiten van de ouderraad, bij de vervoerskeuze van de schoolreizen, ...?

We werken met jaarthema's. Dit schooljaar is ons jaarthema 'Reinaert de Vos'.

We hebben onze vaste ankerpunten zoals Dikketruiendag, Wereldwaterdag, Helmpopfluotop, SAM de verkeerssling, de strapdag, ...

Daarnaast komen er andere MOS acties aan bod. Zo zijn er de W.O.-thema's per klas, de wandelingen of activiteiten met gidsen rond natuur, ...

Jaarlijks nemen we ook deel aan fairtrade acties. Het vierde leerjaar gaat, leert over de wereldwinkel en organiseert op school zelf een wereldwinkel.

Ook houden we een sobere maaltijd en steunen we dit jaar een sportproject in Afrika. Tijdens deze periode werken we rond Broederlijk Delen en staan we stil bij land(en) die het moeilijk(er) hebben. Door deze lessen te geven willen we de kinderen bewust maken van de klimaatsverandering en de gevolgen voor de boeren in het Zuiden.

3. Is er een actieplanning opgesteld voor de MOS-werking op klas-, school-, en omgevingsniveau?
Hoe wordt ermee gewerkt?

Voorbeelden van actieplannen en leidraad om zo een actieplan in te vullen kan je vinden op <https://www.lne.be/doe-mee-en-word-eco-school> (bovenaan rechts rubriek 'downloads').

We werken met een MOS-actieplan.

Alle collega's kijken dit bij het begin van het schooljaar na.

De MOS-verantwoordelijke past de eventuele wijzigingen aan.

Tijdens de personeelsvergaderingen is MOS ook een vast item.

DERDE SUCCESFACTOR -> METEN EN EVALUEREN

Het werkhema is nu bepaald. SMART-doelen zijn door jullie geformuleerd. Er is een actieplanning opgesteld. Hoe de beginsituatie van het gekozen werkhema er uitziet, bepaal je door het uitvoeren van een nulmeting.

Voorbeeld van een nulmeting:

Gekozen werkhema energie: de leerlingen nemen de factuurgegevens van schooljaar 1 van het verbruik van water, elektriciteit, gas, mazout onder de loep. Hieruit blijkt dat het verbruik hoog is en dit hoge kosten met zich meebrengt.

Met de kennis, afkomstig van deze nulmeting, kunnen SMART-doelen eerst bijgesteld worden en aansluitend acties verder geconcretiseerd worden.

Voorbeeld van een actie in navolging van een nulmeting:

Voor elektriciteit wordt er actief ingezet op het beperken van sluip/sluihverbruik bij toestellen die op het einde van de lesdag in de klassen in stand-by-modus blijven staan.

Daarna wordt de eindmeting bekeken en de acties worden geëvalueerd.

Voorbeeld van een eindmeting:

De leerlingen vergelijken de gegevens van de energiefactuur van schooljaar 1 met die van schooljaar 2 met betrekking tot het elektriciteitsverbruik op school. Door deze gegevens in te geven in de CO₂-calculator wordt berekend hoeveel CO₂ er werd bespaard. Zie hiervoor: <http://www.scholenvoorminderco2.be/>

1. Heeft de school milieuwinst gemeten en op welke manier?

Geef hieronder een beknopt overzicht van de nulmeting, de acties, de eindmeting en de evaluatie van het werkhema.

Hierin zullen we moeten blijven groeien.

In de derde graad gebruiken ze de energiekoffer. Gaan ze meten, ...

Nu onze school geïnvesteerd heeft in zonnepanelen zouden we volgend schooljaar hier ook metingen kunnen doen samen met de derde graad.

De derde graad is ook ingestapt in de bende van de VOS. Een klimaattraject georganiseerd met de scholen van Destelbergen en de gemeente. Ze gaan volgend schooljaar starten en adhv workshops kennismaken met ....., opdrachten krijgen, ...

2. Is er gedragsverandering gerealiseerd en op welke manier merk je dat?

Voorbeeld:

De laatste kleuter doet automatisch het licht uit bij het verlaten van de eetzaal.

- We hebben per klas een energieverantwoordelijke. Deze zorgen voor deuren sluiten, licht uit en raam op een kier tijdens de pauze.
- Lln. durven de lkr erop wijzen als het smartbord te lang aanstaat.
- Lln. komen vertellen als er iets niet MOSsig is (voorbeeld: ze prutsen met de drankfontein, ze gooien een volledige appel in de vuilbak, ...
- Er is bijna geen afval meer te vinden op de speelplaats. Dit door het aanleren van vuilbakken goed te gebruiken, drankjes te nummeren, gebruik te maken van koekendozen, ...
- enz

3. Hoe werden de resultaten van deze metingen gecommuniceerd?

Voorbeelden:

MOS-hoekje, nieuwsbrief, website, affiche, toneel, in de les, ...

De lln. Die naar de MOS-raad komen geven verslag door aan hun klas.

De verslagen van de MOS-raad zijn ook te lezen op de schoolsite onder ' MOS'.

Metingen worden ook soms aan het bord thv. De directie genoteerd, opgehangen (bvb metingen bij de start van het schooljaar fluohesjes, voetgangers, ...)

4. Hoe heeft de school haar successen gevierd?

Voorbeelden:

Een schoolfeest met speciale speech door MOS-trekker, directeur, een (duurzame) traktatie, receptie, officiële opening van de moestuin, ...

Successen moeten nog worden gevierd.

De vergroening van de speelplaats zal zeker gevierd worden....

Hoe ? Wanneer ? ?????

VIERDE SUCCESFACTOR -> CURRICULUM (= LEERPLAN)

1. Hoe neemt de school duurzaamheidsthema's op in vakken en leergebieden?

Voorbeelden:

Worden meetgegevens verwerkt in de lessen wiskunde?

Wordt een onderzoek enquête gelinkt aan de lessen Nederlands?

Wordt in functie van het vergroeningstraject een voorbereidend bodemonderzoek gelinkt aan de lessen aardrijkskunde en biologie?

VERGROENING

Tijdens **rekenlessen** zijn de lln de oppervlakte van de speelplaats gaan meten,...

De **lessen oriëntatie** : de lln laten stil staan bij de plaats van de zon. Waar is er dus veel zon, schaduw op onze speelplaats. Waar kunnen we dus best een moestuin maken, ...

DUURZAAMHEIDSEUCATIE

We staan stil bij Broederlijk Delen, Damiaanactie. Dit schooljaar kwam er een mevrouw vertellen over Damiaan, Lepra, TBC, ...

Voor we iets aankopen staan we er bij stil of we het echt nodig hebben. (bvb bij bestellen schoolmaterialen) We doen ook mee aan de actie diamant. Hierbij wordt schoolmateriaal doorgegeven ipv. steeds nieuwe pennen, ...

We houden rekening met het aantal kopies per lln.

De lln. Werken in vele leerjaren rond afval. Zo wordt er tijdens muzische lessen geknutseld met afval, ...

2. Welke leerlijnen zijn er opgesteld in het kader van duurzaamheidsthema's?

Voorbeeld:

Leerlijn rond afval: wie doet wat in welk jaar? Wie geeft wat in welk jaar? Wanneer?

Leerlijn rond energie: wie doet wat in welk jaar? Wie geeft wat in welk jaar? Wanneer?

We volgen de leerplannen. Hierin zit een leerlijn.

3. Welke verbanden legt de school met andere educaties zoals mensenrechten, vrede, gezondheid, voeding, wereldburgerschap, ...?

We zijn een fairtrade school.

Er wordt gewerkt rond voeding : de voedingsdriehoek, lokale groenten en fruit, vergeten groenten en fruit, ...

We steunen landen die het moeilijk hebben bvb sobere maaltijd (winst gaat naar een school in Afrika, we helpen hen met het aankopen van sportmaterialen)

We denken na over de toekomst van de moestuin. Deze staat even aan de kant door de werken in de eetzaal.

VIJFDE SUCCESFACTOR -> DRAAGVLAK EN LEERLINGENBETROKKENHEID

1. Op welke manier zijn directie, leerkrachten en ondersteunend personeel (= het draagvlak binnen de school) betrokken bij de MOS-werking?

- MOS is een vast item op de maandelijkse personeelsvergaderingen
- Er is een MOS-werkgroep die enkele keren per jaar samenkomt.
- MOS-verslagen kunnen gelezen worden op de schoolsite

2. Op welke manier zijn ouders betrokken bij de MOS-werking?

Voorbeeld:

Ouders worden betrokken bij het opstellen van het MOS-actieplan, bij het ondersteunen en uitvoeren van bepaalde MOS-acties, bij het evalueren van de acties en het meevieren.

- We maakten een affiche 'COMING SOON, vergroening van de speelplaats'. Tijdens de oudercontacten konden de ouders zich opschrijven als ze hulp kunnen/ willen bieden rond de vergroening.
- Via de schoolsite, brieven, leerlingen zelf, ...
- Ouders worden ingezet tijdens MOSactiviteiten (hulp bieden bij natuurwandelingen, zwerfvuilactie, ...)

3. Op welke manier zijn leerlingen betrokken bij de MOS-werking (zowel leerlingen van de MOS-werkgroep als andere leerlingen)?

Voorbeeld:

Leerlingen worden betrokken bij het bedenken van ideeën, het opstellen van het MOS-actieplan, bij het ondersteunen en uitvoeren van bepaalde MOS-acties, bij het evalueren van de acties en het meevieren.

- Maandelijks houden we een MOS-raad waarbij uit de 12 klassen 1 a 2 lln kunnen aansluiten.
- Dit kunnen steeds verschillende lln. zijn
- De MOS-leerlingen brieven nadien hun klasgenoten over de acties, ...
- Soms stellen we de actie voor in een toneeltje, liedje, ...

4. Welke externen worden er betrokken bij de MOS-werking? Wat is hun rol, welke taak nemen ze op, ...?

- We werken nauw samen met de gemeente en de natuurgidsen.
- IVAGo voor de zwerfvuilactie
- LABo voor het thema afval in het derde leerjaar
- Het vierde leerjaar werkt samen met de wereldwinkel
- we nemen deel aan verschillende verkeersprojecten van de gemeente
- De klimaatbende van de VOS, vijfde leerjaar (gemeente en scholen Destelbergen, vijfde lj)
- Deelname aan het lerend netwerk , MOS en de gemeente
- Uitnodigen van een imker, sprekers over TBC, Lepra
- ...

ZESDE SUCCESFACTOR -> INFORMEREN EN COMMUNICEREN

1. Op welke manier maakt de school de MOS-werking binnen de school bekend? Hoe verloopt de communicatie naar: leerlingen, andere collega's, onderhoudspersoneel, klusjesman, secretariaat, ...?

- MOS- raad : de lln. geven verslag per klas
- MOS : onder het onderdeel MOS op de schoolsite vind je foto's en verslagen terug
- Personeelsvergadering: vast item MOS (info geven, raad vragen, samen denken over...)

2. Op welke manier maakt de school de MOS-werking buiten de school bekend? Hoe verloopt de communicatie naar ouders, andere gebruikers van de school, gemeente, partners waarmee de school samenwerkt?

- Onze schoolsite : foto's en verslagen
- We proberen de krant uit te nodigen tijdens sommige activiteiten
- Artikels worden geschreven voor in het infoblad van de gemeente

3. Hoe heeft de school de MOS-communicatie instrumenten (schoolpoortlogo , MOS-logo, MOS-icoon, affiches,... gebruikt om de herkenbaarheid te vergroten?
(zie <https://www.lne.be/communicatiemiddelen-mos>)

- De MOS-vlag wappert aan de schoolpoort
- De logo's hangen uit aan de poort
- Toneel bij startmomenten
- MOS op het infobord
- Slogans, affiches aan de vuilbakken, in de toiletzaal, ...
- Visualisatie aan de schoolpoort bij een actie

ZEVENDE SUCCESFACTOR -> ECO-CODE

1. Op welke manier is jullie school een duurzame straffe school? Waar staan jullie voor? Hoe maken jullie dit kenbaar?

Dit schooljaar was de ECO-code een werkpunt.

We gebruikten de tien thema's en gingen tijdens de MOS-raad op zoek met de lln. wat we allemaal doen. Samen kozen we een prent, maakten we tekeningen om dit te visualiseren.

Tenslotte maakten we een grote wereldbol.

We kozen voor **de tien thema's** en negen lln. uit verschillende klassen + een juf.

Tien thema's : dit om te duiden dat we al heel veel doen !

Negen lln + 1 lkr : we willen aantonen dat iedereen op onze school er mee bezig is (van de 1ste kleuterklas tem het zesde leerjaar, van leerling tot leerkracht)

De wereldbol : om aan te tonen dat wij mee moeten zorgen voor onze wereld. We samen sterker zijn dan alleen.

2. Is dit gevisualiseerd in een ECO-code? Waar kreeg deze ECO-code een plaats in de school?

Ja ! Zie hierboven.

De ECO-code krijgt een plaats thv de ingang van onze school.